

23. 3. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mezinárodní pomoc při vymáhání některých finančních pohledávek

V souvislosti s blížícím se vstupem ČR do EU dochází ke zvýšené frekvenci předkládaných zákonů nebo jejich novel, které přímo souvisí s budoucí vzájemnou spoluprací mezi jednotlivými členskými státy. Jedním z nich je zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek, který upravuje postup orgánů ČR při vymáhání pohledávek.

I. Úvod

V souvislosti s blížícím se vstupem ČR do EU dochází ke zvýšené frekvenci předkládaných zákonů nebo jejich novel, které přímo souvisí s budoucí vzájemnou spoluprací mezi jednotlivými členskými státy. Jedním z nich je zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek, který upravuje postup orgánů ČR při vymáhání pohledávek.

Dne 15. 6. 2001 přijala Rada Evropské unie (dále Rada) směrnici č. 2001/44/ES, kterou se mění směrnice Rady 76/308/EHS o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z operací, které jsou součástí systému financování Evropským zemědělským orientačním a záručním fondem, a zemědělských dávek a cel, ve znění směrnic 79/1071/EHS a 92/12/EHS. Původní směrnice 76/308/EHS byla do českého právního řádu transponována zákonem č. [252/2000](#) Sb., o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek, který upravuje postup orgánů České republiky při vymáhání pohledávek vymezených tímto zákonem, popřípadě mezinárodními smlouvami, na základě kterých lze poskytnout vzájemnou pomoc při vymáhání daňových nedoplatků, uzavřených ČR s jinými státy. Tento zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek byl v uvedené době novým institutem v oblasti vymáhání. V souvislosti s novelizací směrnice byl nyní připraven zákon nový, jehož obsah a porovnání s komunitární úpravou je níže popsán.

II. Úprava ES: Směrnice Rady 76/308/EHS ze dne 15. 3. 1976, ve znění směrnice Rady 79/1071/EHS ze dne 6. 12. 1979, směrnice Rady 92/12/ES ze dne 25. 2. 1992 a směrnice Rady 2001/44/ES ze dne 15. 6. 2001, o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z některých dávek, cel, daní a jiných opatření.

S ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství (dále Smlouva) a zejména na článek 100 této Smlouvy a další stanoviska orgánů Evropských společenství, dále na skutečnost, že v době uzavření Smlouvy nemůže být pohledávka, jež je předmětem titulu založeného orgány jednoho členského státu, vymáhána v jiném členském státě a skutečnost, že pole působnosti je pouze v rámci území národního státu a tím je vytvořena překážka pro vytvoření nebo fungování společného trhu a usnadněno provádění machinací, Rada vymezila, že je nezbytné přijmout společná pravidla o vzájemné pomoci ve věci vymáhání pohledávek. Tato pravidla se musí uplatnit jak při vymáhání pohledávek vyplývajících z různých opatření, která jsou součástí úplného nebo částečného systému financování Evropského zemědělského orientačního a garančního fondu, tak také zemědělských dávek a celních poplatků ve smyslu článku 2 rozhodnutí 71/243ESUO, EHS, EURATOM ze dne 21. 4. 1970, které se vztahují k náhradě finančních příspěvků členských států vlastními zdroji Společenství, a v článku 128 Aktu o přistoupení. Tyto se musí uplatnit také při vymáhání úroků a poplatků, vztahujících se k pohledávkám.

Vzájemná pomoc v této oblasti musí spočívat ve skutečnosti, že dožádaný úřad poskytne dožadujícímu orgánu informace, které budou pro něj užitečné při vymáhání pohledávek vzniklých v členském státě, v němž je sídlo dožádaného úřadu, a dlužníkovi oznámí všechny úkony vztahující se k těmto pohledávkám, které vyplývají z daného členského státu, a rovněž na žádost dožadujícího orgánu vymáhá pohledávky v členském státě, v němž sídlí.

Jednotlivé formy pomoci musí dožádaný orgán uskutečňovat v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují tuto oblast v členském státu, v němž má sídlo, a za podmínky, v souladu s kterými musí dožadující orgán sestavovat své žádosti o mezinárodní pomoc.

V případě žádosti o jednání, které by vedlo k vymáhání pohledávky ve prospěch dožadujícího se orgánu, musí mít dožádaný orgán možnost, pokud to umožňují platné předpisy členského státu, ve kterém tento orgán sídlí, a se souhlasem dožadujícího orgánu, poskytnout dlužníkovi lhůtu k zaplacení nebo povolení splátek.

Při vymáhání pohledávky v členském státě, ve kterém sídlí dožadující se orgán, může nastat situace, že pohledávka nebo exekuční titul umožňující její vymáhání mohou být zúčastněnou stranou popřeny. Pro tyto případy je třeba, aby zúčastněná osoba podle příslušného orgánu členského státu, ve kterém dožadující orgán sídlí, podala žalobu popírající pohledávku, a dožádaný orgán by měl zastavit řízení o vykonatelnosti až do vydání rozhodnutí výše zmíněným orgánem.

Je nutné stanovit, aby listinné důkazy poskytnuté v rámci mezinárodní vzájemné pomoci ve věci vymáhání pohledávek nebyly zneužity.

Za účelem zjištění harmonického fungování vzájemné pomoci je stanoven postup Společenství, který umožní určit způsoby jeho praktického uplatnění v příslušných lhůtách.

Vzhledem k výše uvedenému stanovuje Směrnice pravidla, která musí obsahovat právní předpisy jednotlivých členských států s cílem zajistit v každém členském státě vymáhání následujících pohledávek:

- a) náhrad a intervencí a dalších opatření, které jsou součástí částečného nebo úplného financování Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu, včetně částek, které mají být vybrány v souvislosti s těmito činnostmi,
- b) dávek a jiných poplatků stanovených v rámci společné organizace trhů v odvětví cukru,
- c) dovozních cel,
- d) vývozních cel,
- e) daně z přidané hodnoty,
- f) spotřebních daní u:
 - tabákových výrobků,
 - alkoholu a alkoholických nápojů,
- g) minerálních olejů,
- h) daní z příjmů a z majetku,
- i) daní z pojistného,
- j) úroků, správních pokut, poplatků a nákladů souvisejících s pohledávkami uvedenými v písm. a) až h) s výjimkou jakékoliv sankce trestní povahy stanovené platnými zákony členského státu, ve kterém má sídlo dožádaný orgán.

Důležitou podmínkou pro poskytnutí mezinárodní pomoci v této oblasti je, že pohledávky nejsou zpochybňovány v zemi původu, a to ani co do oprávněnosti vymáhání, ani co do jejich výše. V opačném případě by byl dožadující stát vystaven riziku, že ponese následky předčasného vymáhání.

III. Návrh nového českého zákona

S ohledem na nutnost harmonizace českého práva s právem Evropské unie a v návaznosti na přijetí směrnice 2001/44/ES vláda stanovila, že výše uvedený zákon musí být novelizován. Vzhledem k rozsahu úprav, které by si vyžádalo zohlednění změn směrnice č. 2001/44/ES do novely zákona, a také by byl překročen rozsah změn, které by bylo možno novelou provést, vláda rozhodla, aby byl předložen zákon nový. Změny představují rozšíření rozsahu spolupráce při vymáhání a dalších postupů při provádění pomoci stanovených prováděcí směrnicí Komise ES 77/794/EHS, ve znění směrnic Komise ES 85/479/EHS a 86/489/EHS. Účinnost nového zákona je stanovena ke dni vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost.

1. Předmět úpravy

Zákon upravuje postup a podmínky, za kterých orgány České republiky poskytují, požadují nebo přijímají mezinárodní pomoc při vymáhání některých finančních pohledávek na základě:

- mezinárodní smlouvy, s níž vyslovil souhlas Parlament, již je ČR vázána a která byla vyhlášena,
- ve vztahu k jiným členským státům EU.

Popisovaný zákon se vztahuje na:

- pohledávky v ČR, které se týkají:
 - cel,
 - daně z přidané hodnoty,
 - spotřebních daní a
 - úroků a nákladů spojených s vymáháním pohledávek uvedených výše.
- pohledávky v ostatních státech, které mají stejný nebo podobný charakter jako pohledávky uvedené výše.

Zákon se dále vztahuje na pohledávky, které se týkají:

- a) náhrad, intervencí a jiných opatření tvořících součást systému úplného nebo částečného financování Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu, včetně částek, které budou vybrány ve spojení s těmito činnostmi,
- b) zemědělských dávek a cel poskytovaných při organizování společného trhu s cukrem a úroků a nákladů spojených s vymáháním pohledávek uvedených výše.

2. Příslušnost úřadu

Ministerstvo financí (dále MF) zajišťuje mezinárodní pomoc na základě žádosti příslušného úřadu státu, se kterým ČR uzavřela mezinárodní smlouvu o takové pomoci, nebo jiného členského státu EU.

Ministerstvo financí může pověřit provedením úkonů, jež směřují k získání informací potřebných k vymáhání pohledávky, nebo samotným vymáháním pohledávky orgán, který vykonává správu daní. Správce daně neprodleně informuje Ministerstvo financí o provedených úkonech, zašle mu požadované dokumenty a poukáže vymoženou částku na určený depozitní účet.

Ministerstvo financí a správce daně postupují při uskutečňování mezinárodní pomoci při vymáhání pohledávek podle

zákona o správě daní a poplatků. Správce daně může požádat o provedení úkonů směřujících k získání informací potřebných k vymáhání pohledávky nebo o samotné vymáhání pohledávky příslušný úřad státu pouze prostřednictvím MF.

3. Informace potřebné k vymáhání pohledávky

Ministerstvo financí poskytne dožadujícímu úřadu na základě jeho žádosti potřebné informace o konkrétním případě a o možnostech vymáhání pohledávky, při splnění podmínek podle tohoto zákona.

Žádost o poskytnutí informací týkajících se konkrétního případu se přijme jen tehdy, jestliže obsahuje následující:

- jméno a příjmení,
- místo trvalého pobytu,
- obchodní firmu, nebo název a sídlo osoby, k níž mají požadované informace vztah,
- povahu a výši pohledávky, pro kterou žádá pomoc.

Pokud žádost neobsahuje výše uvedené údaje, přijme se až tehdy, bude-li na základě výzvy doplněna.

Ministerstvo financí neposkytne informace, které by nebyl příslušný správce daně schopen získat v případě vymáhání obdobné pohledávky ve vlastním státě, nebo jejichž uveřejnění by vedlo k ohrožení bezpečnosti ČR, k narušení veřejného pořádku nebo vyzrazení utajovaných skutečností.

4. Podmínka pro vymáhání pohledávky

Na žádost dožadujícího úřadu zajistí MF vymáhání pohledávky, která nemá při vymáhání přednost. Vymáhání pohledávky se provede, obsahuje-li žádost veškeré informace, které jsou uvedeny výše, včetně údajů o právní moci a prekluzivní nebo promlčecí lhůty, jakož i veškerou dokumentaci prokazující právní titul pohledávky. Žádost o vymáhání pohledávky musí být doložena exekučním titulem vykonatelným ve státě, který o vymáhání pohledávky požádá, a to v originále nebo úředně ověřené kopii. Exekuční titul připouštějící vymáhání pohledávky musí být uznán a bez dalšího přijat jako dokument povolující vymáhání pohledávky ve státě, který byl o vymáhání pohledávky požádán.

5. Nakládání s informacemi

Na veškeré informace, jež byly získány v souvislosti s tímto zákonem, se vztahuje mlčenlivost (§ 24 zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků), správce daně může povolit použití informací jen v rozsahu, v jakém tyto informace mohou být použity dle zákona o správě daní a poplatků. Náhrada nákladů vynaložených v souvislosti s poskytnutím pomoci se navzájem mezi státy neuplatňuje.

6. Ostatní podmínky

Zákon také umožňuje změkčení dopadu vymáhání finančních pohledávek formou povolení posečkání placení nebo splátek v případech vážné finanční újmy, které je však vázáno na souhlas příslušného orgánu, který o vymáhání požádal.

Vymezují se podmínky, za kterých příslušný orgán není povinen žádosti o vymáhání vyhovět: mohou jimi být vážné hospodářské nebo sociální obtíže, likvidace nebo omezení činnosti exekované právnické osoby apod. Dále se upravuje situace, kdy dojde ke změně výše vymáhané částky, kdy byla pohledávka již uhrazena jiným způsobem,

popřípadě došlo k jejímu zániku. Lhůta pro odmítnutí pomoci je stanovena na pět roků ode dne vykonatelnosti pohledávky.

Veškeré informace, které budou sdělovány písemnou formou příslušným orgánům členských států Evropské unie, budou předávány pouze elektronicky, vyjma žádosti o doručení, včetně písemností, jejichž doručení je vyžadováno, a žádostí o vymáhání včetně exekučního titulu.

Ministerstvo financí má každoročně do 15. března povinnost sdělovat Evropské komisi informace o počtu žádostí o informace, doručení a vymáhání, odeslaných nebo přijatých v uplynulém roce a týkajících se států Evropské unie, o výši pohledávek, jichž se týkají, a o vymožených částkách.

JUDr. Marie Grossová, Ph.D.

Článek byl uveřejněn v časopise EMP.

<http://www.emp-jurisprudence.com>

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)